

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΑΝΑΛΥΤΗ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟ ΒΕΡΝΑΡΔΑΚΗ

Τη συνέντευξη πήρε ο Πάνος Λάμπρου

Επικίνδυνη η παραμονή αυτής της κυβέρνησης

“ Το 50% θεωρεί ότι είναι δόκιμος τρόπος η πολιτική αποδοκιμασία, ακόμα και η χειροδικία. Όλοι πλέον σε προσωπικό επίπεδο ενέχονται σε αυτή την πολιτική διαμαρτυρία. Δεν υπάρχει άνθρωπος αυτή τη στιγμή που να μην βρίζει στο σπίτι ή στο αυτοκίνητό του, καθώς εμπλέκεται σε αυτή τη βία της εργασιακής υποτέλειας, της μείωσης του μισθού, της τηλεόρασης.

Από τις δημοσκοπήσεις φαίνεται ότι έχουμε σοβαρές πολιτικές ανακατατάξεις, ίσως και ανατροπές. Θεωρείς ότι οι κοινωνικές και οικονομικές εξελίξεις μπορούν να τις επιφέρουν;

Είναι όντως ορατό δημοσκοπικά. Περνάμε από τη φάση της λανθάνουσας κατάστασης στη φάση των ανοιχτών διεργασιών. Όσο περνάει ο καιρός γίνεται ολοένα και πιο ορατό το σκηνικό πλήρους αλλαγής του κομματικού συστήματος.

Με βασικό χαρακτηριστικό την πτώση του ΠΑΣΟΚ ή έχουμε συνολικές ανατροπές;

Και τα δύο. Έχουμε πτώση του δικομματισμού. Ωστόσο, ο ένας του πόλος, το ΠΑΣΟΚ, βρίσκεται σε συνθήκες πλήρους κατάρρευσης. Τέτοιο φαινόμενο δεν είχαμε ποτέ. Κρίση στο ΠΑΣΟΚ είχαμε και άλλοτε, όπως και μεγάλες διαρροές, αλλά τώρα μιλάμε για κάτι ποιοτικά διαφορετικό. Μιλάμε για αποδόμηση του πολιτικοοργανωτικού μηχανισμού που υπήρξε στη μεταπολίτευση του ΠΑΣΟΚ.

Ποιες κοινωνικές ομάδες το στηρίζουν ακόμα;

Η ερώτηση θα έπρεπε να ήταν ποιες κοινωνικές ομάδες έχουν λόγο αυτή τη στιγμή να στηρίζουν το ΠΑΣΟΚ.

Ποιοι είναι αυτοί οι άνθρωποι, που ακόμα και σήμερα επιλέγουν το ΠΑΣΟΚ;

Δημοσκοπικά είναι πλέον πολύ λίγοι. Ο σκληρός πυρήνας του ΠΑΣΟΚ, στο σύνολο του εκλογικού σώματος, είναι γύρω στο 16%. Αυτό το 16% εμφανίζεται ως 25% στην εκτίμηση της εκλογικής συμπεριφοράς, διότι έχουμε ισχυρή αποχή ή ισχυρή τάση λευκού και άκυρου. Αυτό σημαίνει ότι ένας οργανωτικό μηχανισμός που ήταν γύρω στο 45% μετά το 1981 και μέχρι το 2011, αυτή τη στιγμή εμφανίζει 30% απόλυτες μονάδες πτώσης. Στην πραγματικότητα αυτό το 16% είναι απομεινάρια της παλαιάς ε-

κλογικής του βάσης χωρίς ενιαία κοινωνική ταυτότητα. Συνεπώς το ΠΑΣΟΚ δεν διαθέτει συνεταγμένο κοινωνικό κορμό.

Οι μεγαλύτερες απώλειες του από που είναι;

Από τη μισθωτή εργασία σε πολύ μεγάλο βαθμό. Τα λαϊκά και μεσαία στρώματα των πόλεων το έχουν εγκαταλείψει, ενώ το κομμάτι της επισφαλούς εργασίας ή της ανεργίας δεν το προσεγγίζει καν. Αναλογικά, έχει περισσότερες προσβάσεις στην περιφέρεια, αλλά και αυτό είναι θέμα χρόνου. Με την έννοια ότι η οικονομική κρίση, αυτή τη στιγμή αγγίζει περισσότερο τις πόλεις και τα μεγάλα αστικά κέντρα και με μεγαλύτερη βραδύτητα εξαπλώνεται στην περιφέρεια.

Ο κερδισμένος από τη διαρροή του ΠΑΣΟΚ, με βάση τις δημοσκοπήσεις, ποιος είναι;

Υπάρχουν τρεις διεξοδοί. Η πρώτη είναι η αποστασιοποίηση από το εκλογικό σώμα, δηλαδή λευκό, άκυρο, αποχή. Η δεύτερη είναι η Ν.Δ. Συντηρητικά στρώματα, μεσαία κοινωνικά στρώματα μετακινούνται από το ΠΑΣΟΚ προς τη Νέα Δημοκρατία. Έχει αρχίσει αυτή η τάση να είναι ορατή. Και η τρίτη, είναι προς την αριστερά, κυρίως στον ΣΥΡΙΖΑ. Ο ΣΥΡΙΖΑ, αυτή τη στιγμή, εισπράττει μεγάλο κομμάτι από την κοινωνική διάσπαση του ΠΑΣΟΚ. Αλλά και τα άλλα πολιτικά κόμματα κερδίζουν από τις συνεχείς διαρροές του ΠΑΣΟΚ., όπως το ΚΚΕ ακόμα και η Δημοκρατική Αριστερά.

Από τη δημοσκόπηση της VPRC προκύπτει Βουλή έξι κομμάτων...

Ναι, αυτό πρέπει να το θεωρούμε σίγουρο. Η ποιοτική διαφορά θα είναι και η είσοδος των Οικολόγων Πράσινων. Πολλά βέβαια θα εξαρτηθούν από το κλίμα ρευστότητας και από τη γε-

νική εικόνα του κομματικού συστήματος. Για παράδειγμα, η Δημοκρατική Συμμαχία της Ντόρας Μπακογιάννη, εκτιμώ ότι δεν θα περάσει το όριο του 3% και αν, βεβαίως, δημιουργηθεί αέρας νίκης στη Νέα Δημοκρατία, θα είναι ακόμα πιο δύσκολα τα πράγματα για τη ΔΗΣΥ.

Ο άλλος εταίρος της γαλάζιας πολυκατοικίας, ο ΛΑΟΣ;

Είναι σταθεροποιημένος με σημάδια κόπωσης του εκλογικού του σώματος. Δεν εμφανίζεται να έχει τη δυναμική που είχε. Δεν αποκλείεται να συμπιεστεί και ο ΛΑΟΣ, ακόμα και κάτω από το 7,5%. Επαναλαμβάνω, όμως, ότι πολλά θα εξαρτηθούν από τις ζυμώσεις που θα γίνουν στο εκλογικό σώμα. Εάν, για παράδειγμα, δημιουργηθεί, όπως φημολογείται, ένα κόμμα στα αριστερά του ΠΑΣΟΚ, από δυνάμεις που ανήκαν σε αυτό, είναι φανερό ότι θα έχουμε ευρύτερες ανακατατάξεις. Αυτή τη στιγμή, όμως, είναι σενάρια. Μένει να δούμε πως θα οργανωθούν και πως θα παγιωθούν.

Το ΚΚΕ;

Έχει φτάσει στα εκλογικά του όρια. Θα πρέπει να δώσει μια απάντηση σε αυτό το εκλογικό σώμα, που έστω και δημοσκοπικά στρέφεται στο ΚΚΕ. Εάν δεν μπορέσει να επεξεργαστεί μια στρατηγική διεξόδου και να απαντήσει στα αιτήματα των κοινωνικών ομάδων, πιστεύω ότι θα έχει πρόβλημα.

Ποια είναι η συμπεριφορά των κοινωνικών στρωμάτων, που πλήττονται κατά κύριο λόγο από την κρίση;

Είναι εμφανής η διαμαρτυρία τους και σε επίπεδο εκλογικής συμπεριφοράς. Βεβαίως, κάνει και πολιτικές επιλογές απόγνωσης...

Προς το ουστ, προς το κανένας;

Ναι, προς το κανένας, προς το τίποτα...

Είναι ισχυρή αυτή η τάση;

Βεβαίως. Είναι πολύ πιθανό να δούμε ένα 38% αποχή και άκυρο. Αυτό το ποσοστό προέρχεται σε πολύ μεγάλο βαθμό από φτωχά κοινωνικά στρώματα. Και αν αυτό το κομμάτι επανέλθει στο εκλογικό σώμα με έγκυρη ψήφο, θα ψηφίσει αντιδικομματικά. Αυτό είναι σίγουρο. Αλλά για να επανέλθει χρειάζεται μια σαφέστατη πρόταση εξουσίας. Χρειάζεται κάποιος να απαντήσει πρακτικά, άμεσα και εφικτά τι θα γίνει με το εισόδημα, το μισθό, τη σύνταξη, τις συνθήκες απασχόλησης, τις κοινωνικές υποδομές, τα κοινωνικά δικαιώματα.

Με βάση όλα αυτά, ποια είναι η εκτίμηση για τις εκλογές;

Δεν μπορεί να πάνε πολύ μακριά. Δεν μπορεί να συνεχίσει τη ζωή της μια κυβέρνηση σε αυτό το περιβάλλον απόλυτης δυσαρμονίας με το λαϊκό αίσθημα. Θεωρώ, μάλιστα, ότι αρχίζει να γίνεται και επικίνδυνη αυτή η παραμονή. Με την έννοια ότι θα ανοίξει δρόμος αδιαμεσολάβητης πολιτικής διαμαρτυρίας, που μπορεί να φτάσει και στα όρια της βίας και μετά θα τους φταίει...

Πόσο έχει επιδράσει η επίθεση του ΠΑΣΟΚ στον ΣΥΡΙΖΑ στην εκλογική συνείδηση και την πολιτική συμπεριφορά του κόσμου;

Νομίζω ότι δείχνει πανικό από την πλευρά του κυβερνητικού επιτελείου, αν και πολύ αμφιβάλλω ότι υπάρχει σοβαρό επιτελείο που να ασχολείται με όλα αυτά και να κάνει στοιχειώδη πολιτικό σχεδιασμό. Αλλά και να υπάρχει αμφιβάλλω αν έχει εικόνα για το τι συμβαίνει σήμερα στην κοινωνία. Από τη στιγμή που έχουμε εκρηκτικές κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες, είναι σαφές ότι θα έχουμε τρομαχτική αύξηση

κάθε μορφής κοινωνικής απειθαρχίας, αλλά και παραβατικότητας. Αυτό το φαινόμενο, δεν είναι σημερινό. Σταδιακά, το διακρίνουμε εδώ και οχτώ με εννιά μήνες. Τώρα, βέβαια, διογκώνεται και εξελίσσεται. Το να επιχειρείς να απαντήσεις σε ένα κοινωνικό φαινόμενο με όρους ποινικοποίησης ενός πολιτικού χώρου ισοδυναμεί με εκείνο τον περίφημο χωροφύλακα, ο οποίος είχε διατάξει κάποτε να μην γίνονται σεισμοί!

Συνεπώς, λες ότι αυτή η επίθεση δεν πειθεί...

Προφανώς δεν πειθεί, διότι οι υποδοχές της πολιτικής διαμαρτυρίας είναι μεγάλες και οξείες. Το 50% θεωρεί ότι είναι δόκιμος τρόπος η πολιτική αποδοκιμασία, ακόμα και η χειροδικία. Αυτό είναι πρωτοφανές ποσοστό. Αυτό σημαίνει ότι η κοινωνία βρίσκεται σε μια πλήρη αναδιάρθρωση ιδεολογικών και συναισθηματικών φορτίσεων. Το μόνο, λοιπόν, που κάνει η κυβέρνηση, είναι να σπρώχνει αυτό το κομμάτι των απελτισμένων ανθρώπων στον αντίπαλό του. Στο μεταξύ, όλοι πλέον σε προσωπικό επίπεδο ενέχονται σε αυτή την πολιτική διαμαρτυρία. Δεν υπάρχει άνθρωπος αυτή τη στιγμή που να μην βρίζει στο σπίτι ή στο αυτοκίνητό του, καθώς εμπλέκεται σε αυτή τη βία της εργασιακής υποτέλειας, της μείωσης του μισθού, της τηλεόρασης.

Ποιοτικά στοιχεία στη δημοσκοπική άνοδο του ΣΥΡΙΖΑ υπάρχουν;

Επανερχεται, προφανώς και λόγω της σύγκρουσης με το ΠΑΣΟΚ, ως το κόμμα το οποίο ασκεί την καλύτερη και πιο δομημένη αντιπολίτευση στην κυβερνητική πολιτική. Αυτό είναι μια συνολική εικόνα. Αρχίζει από την παρουσία και το λόγο στη Βουλή και φτάνει μέχρι τις κινηματικές του αναφορές. Από την άλλη, έχουν σπάσει τα τείχη, ανάμεσα στο λαϊκό κόσμο του ΠΑΣΟΚ και την ανανεωτική ριζοσπαστική αριστερά. Υπήρχε πάντα ένα τείχος ιδεολογικό αλλά και ταξικό. Ε... αυτό τώρα έχει σπάσει και υπάρχει μια επικοινωνία αυτού του κόσμου με την αριστερά, και βεβαίως και με τον ΣΥΡΙΖΑ.

Δ.33 ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΕΚΛΟΓΙΚΗΣ ΕΠΙΡΡΟΗΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ -1 Με βάση τηλεφωνική έρευνα πρόθεσης ψήφου Ιούλιος 2011

